

INSERTIUNI:
se plătesc cu prețuri foarte
reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa
redacției și acelea nu se în-
poiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITATEA

ABONAMENT:
Pe an 6 cor. — 1/3 an 3 cor.
Pentru plugari—țărani pe an
4 coroane.
Pentru România și străinătate:
Pe an 16 franci.
Un număr costă 12 bani.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apăre în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Activitatea politică a băncilor.

Sub titlul acesta „Berliner Tagblatt” publică din peana lui Dr. G. Tischert un interesant articol asupra rolului, ce compete băncilor în viața politică a țărilor.

Eată după „M. P.” cum este tratată chestiunea aceasta.

Înainte de toate se naște întrebarea: au băncile dreptul de a participa la viața politică și pe ce basă? Legea dă fiecărui cetățean dreptul de a alege și a fi ales, deci investește pe fiecare cu dreptul de a exercita o influență oarecare asupra politicii. Dreptul acesta se bazează pe obligămintele de a purta sarcinile publice, cu alte cuvinte, cei-ce au obligămintele trebuie să aibă și drepturi. Cu ce sume enorme concurează băncile la purtarea sarcinilor publice este cunoscut, din care cauză deja aceasta singură împrejurare le dă titlu de ajuns de a se putea amesteca în politică. Deși legea nu o spune apriat, cu toate acestea este mai presus de orice îndoială, că legea morală demandă fiecărui, de a promova din toate puterile și a conlucra cu toate mijloacele la binele, înflorirea, dezvoltarea și fericea patriei. Și oare nu și ar putea împlini în măsură potențată acest obligămintele băncile mari, cari în ce privește ridicarea creditului țării în afară și regularea relațiilor de credit înăuntrul, pot face mult mai mult decât însuși guvernul și însăși legislația. Din motivul acesta ar fi în interesul legislativei, de avea în sinul său pe reprezentanții chemați ai băncilor mari și a le asigura în cele politice-economice rol conducător. Dr. Tischert combate foarte mult tendința de a eschide capacitățile financiare din cercul legislatorilor, precum timbrează de nefericită pârerea, că ajunși în legislativă reprezentanții băncilor ar pune interesele băncilor lor mai presus de interesul public. O bancă — zice Tischert — a căreia activitate se bazează pe instituțiile național-economice ale patriei și pe dezvoltarea acestora, nu poate avea alte interese, decât acelea, cari din punct de vedere economic se numesc interese publice. Dacă reprezentanții legali ai finanțelor se exclud din sinul legislativei numai din motiv, că afirmative ar mâna apă la moara proprie, atunci din același motiv ar trebui excluși dintre politicieni și reprezentanții altor sfere de interese și la urmă conducerea politică a țării s'ar concentra exclusiv în mâinile acestora, cari n'au altă ocupație decât numai politica; că ce soartă tristă ar avea o astfel de țară, este de prisos să se mai spună.

La întrebarea, că asupra căror lucruri ar trebui să se extindă activitatea politică a băncilor, răspunsul scurt este: asupra tuturor chestiunilor referitoare la finanțele și creditul, cum și peste tot la activitatea economică internă și externă a țării. Iar fiindcă dezvoltarea creditului și perfecționarea instituțiilor economice ale țării stau în strânsă legătură cu diferitele acțiuni politice și legile exerciază asupra lor o înrîurire mai mare ori mai mică, activității politice a băncilor nu li-se poate pune o limită anumită. Drept exemplu Tischert citează numeroase creațiuni pe cari le-au pus la cale băncile din Germania și cărora are să mulțumească această țară nu numai creditul său din străinătate, ci și vaza sa politică. În prima linie ar fi creditul statului, asupra căruia băncile mari exerciază nu numai o influență decizătoare, ci ale căreia fire trec toate prin mâinile acestor instituțiuni. Băncile se fie numai mijloace ale guvernelor pentru finanțarea datoriilor de stat? Nu, ele trebuie să fie factori și în prima linie băncile sunt chemate a da direcția în cele politice-economice și a fixa timpul și modalitatea pentru contractarea de împrumuturi de stat. Acolo, unde aceasta este altcum, unde între bănci și guvern nu există în direcțiunea aceasta o legătură organică, unde pentru contractarea de împrumuturi de stat legislativa ia hotărâri și primește proiecte, fără a ține cont de părerea băncilor, acolo pentru satisfacerea trebuințelor sale de credit statul este necisat a se folosi, de regulă, de grupuri de bănci din străinătate, cari la împlinirea misiunii, ce li s'a încredințat, au în vedere totdeauna interesele lor proprii și un astfel de credit este nu numai scump, ci apăsător și din alte puncte de vedere asupra țării, pe care o face tributară străinătății.

Tot în modul acesta depinde de conlucrarea băncilor și succesul pe terenul dezvoltării industriei indigene și a comerțului indigen, precum și a căilor de comunicație. Capitalurile recerute pentru dezvoltarea extraordinară a întreprinderilor electrice, de fer și cărbuni de peatră din Germania le-au adunat băncile; industria construcțiilor navale și navigațiunea, cari formează mândria imperiului german, tot cu capitalurile băncilor s'au dezvoltat; construirea liniilor ferate anatolice și din Bagdad se datorește conlucrării băncilor, ne mai amintind de nenumăratele întreprinderi industriale, comerciale și de comunicație, de interes local, cari fără mijlocirea băncilor poate nici când nu s'ar fi creat. La noi există în privința aceasta între bănci și activitatea statului un mare abis; băncile sunt privite exclusiv drept izvoare de bani și nu drept factori normativi, cari

în cele din urmă trebuie să aibă dreptul de a-și spune cuvântul, cum se fie politica industrială, spre scopurile căreia se cer bani dela dinsele. Câte o capacitate financiară, pe baza însușirilor sale eminente ajunge câte odată până acolo, că i-se ascultă, ba une-ori i-se și urmează părerea, dar aceasta nu este o manifestație a încrederii față de banca reprezentată printr'insul, ci ceva individual, și în sanctuarul politicii nu sunt admise băncile, ca atare, ci sunt admiși singuraticii reprezentanți ai acestora. Băncile se nu facă politică, se accentuează de multe-ori, și pentru activitatea lor politică li se face unor bănci adese-ori cele mai grave imputări. Și ar trebui din contră să li-se facă imputări băncilor, dacă peste tot nu se interesează de politică și nu au în vedere decât interesele lor pur materiale, și observă o ținută rezervată în toate chestiunile cari nu interesează deadreptul întreprinderea.

Va trebui deci să dispară ideea greșită, care exchide băncile dela activitatea politică și totuși pretinde dela ele sacrificii patriotice și așteaptă dela dinsele să-și deschidă necondiționat caselle pentru acordare de împrumuturi de stat și municipale, să fondeze întreprinderi industriale și să dea bani pentru construirea de astfel de căi ferate, canaluri etc. de interes local, cari nu corăspund unei necesități publice și unei politice economice sănătoase. În locul acestei idei ruginite trebuie să se înrădăcineze părerea modernă, că pe baza participării lor la sarcinile publice, băncile sunt nu numai necondiționat îndreptățite, ci și obligate a desvolta activitate pe terenul politic.

ō

Sfințire de școală.

Din tractul Devei, în Aug. 1902.

Onorată Redacțiune!

Când pe de o parte cu durere știm cum de mașter suntem tratați cu educațiunea pruncilor noștri și în loc de a fi ajutoari ni-se pun tot felul de pedeci și sub diferite pretexte școalele noastre declarându-se necorespunzătoare, ba chiar scandaloase — cum ne zice inspectorul regesc într'un raport al său — se delătură și se înlocuiesc cu alte școale streine neamului și legii noastre, pe de altă parte cu bucurie vin a aduce aici și unele chestii mai îmbucurătoare și cari denotă o îmbunătățire a stărilor noastre bisericești și școlare din acest protopopiat, care a fost și este mai mult expus stărilor critice și apăsătoare.

Duminecă, în 18/31 August s'a săvârșit prin activul și zelosul nostru protopresbiter, două acte însemnate în comuna Banpotoc și filia Căminia, și anume: sfințirea școlii confessionale și alegerea de învățător definitiv la această școală în modul cel mai demn și mai solemn.

Pe la 9 ore dimineața protopresbiterul însoțit de parochul George Guga din Șoimuș,

a sosit la biserica din Banpotoc, unde împreună cu menționatul paroch și cu parochul locului Simeon Curiaș, a servit cu solemnitate sf. liturgie, în decursul căreia s'a făcut și chemarea duchului sfânt cu înghinchiare; după acestea în baterea toacelor și trasul clopotelor, cu procesiune solemnă, cu prapori, cu sfeșnice, cu facle aprinse și preoții îmbrăcați în sf. odăjdii și cântând imnul „Imperate ceresc” a eșit din biserică și cu tot poporul a venit la școala, care era frumos și serbătorește gătită, și în sala școlii, în bubuitul trascoțelor, s'a făcut sfințirea apei, s'au citit molitvele de sfințirea școlii, s'a dat spre sferutare sf. cruce și s'a stropit cu apă sfințită tot poporul prin însuși protopresbiterul și astfel s'a terminat solemnă sfințire a acestei școle.

După terminarea acestora, protopresbiterul a rostit poporului o cuvântare, laudând poporul și pe conducătorii acestuia, cari pe lângă toate neajunsurile, au arătat în realitate adevărul axiomei: „Voiște și vei putea, luminează-te și vei fi” și cum toate fiind mai dinainte puse la cale, poporul adunat s'a constituit în sinod parochial și în urma concursului publicat pentru această stațiune, fiind înșinat un individ cu calificațiunea recerută, anume: Sabin Bogdan din Brad, acesta a și fost ales învățător cu totalitatea voturilor în cea mai bună ordine.

În fine parochul Simeon Curiaș și epitropul Nicolae Bembe în conțelegere cu ceilalți epitropi și cu câțiva membri mai înșemnați au dat un prânz comun în casa epitropului Nicolae Bembe, unde împreună cu protopresbiterul, cu preoții asistenți, cu cântăreții, cu epitropii și cu câțiva membri mai înșemnați și chiar și cu notarul cercual, Bugyul Sándor, care anume a fost înșinat de epitropul Nicolae Bembe — fiind acesta și primar comunal — am fost bine ospătați cu mâncări bune și gustoase, pregătite și servite la masă de d-na preoteasă Curiaș și de soția epitropului Bembe.

Aci asemenea s'au vorbit multe lucruri bune și folositoare și a fost laudat poporul și conducătorii acestuia pentru buna armonie și înțelegere la îndeplinirea acestor înșemnate acte.

Au fost acestea așa zicând evenimente îmbucurătoare, înșemnate și de toată lauda, atât pentru protopresbiteratul nostru și vrednicul său șef, cât și pentru poporul din aceste două comune, pentru comitetele și epitropiile parochiale și pentru parochul Simeon Curiaș, ca conducător al acestora, și iată cum și pentru ce:

Zidirea acestei școle s'a fost început cam prin 1886 și abea prin 1888—1889 s'a putut aduce la atât, ca să se poată ține cu necăz prelegeri în sala de învățământ. Din împrejurări nefavorabile și parte și din neinteresarea celor chemați, a rămas ne gata și așa se țină aci școala până acum.

Cum însă vrednicul nostru protopresbiter nu cruță osteneala și spese și este în stare a jertfi și din al său și a face ori și ce pentru înșaintarea și prosperarea școalelor și a bisericilor, și pretutindenea merge însuși la examene și scrutează starea școalelor și a bisericilor și caută chip și modru de îmbunătățire a acestora, așa cu ocaziunea examenului și a visitațiunii canonice în anul trecut în această comună, văzând această zidire în stare de a nu se putea ține prelegeri în ea, s'a pus cu cuvântul, cu sfatul pe lângă parochul, pe lângă comitetul parochial, pe lângă parochienii mai înșemnați și atâta a sfătuit, până a stîrnit în aceștia dorul și ambițiunea de a termina zidirea acestei școle și a o renova cu ori și ce preț.

Un palat de sticlă. Primăria din Filadelfia a votat o sumă de jumătate de milion, ca să se construiască un spital curios, destinat tuberculoșilor. Spitalul acesta, pentru 500 bolnavi, va conține 8 paviloane, cari vor avea grinzile de oțel, ear' zidurile și co-perișurile de sticlă. Fiecare bolnav va fi perfect izolat printr'un sistem nou de ventilare și printr'o producție constatată de ozon. In fiecare cameră mai multe baterii electrice speciale vor face aerul mai activ și vor distruge toți germenii boalei.

vieța lui Isus. Motivul autorului a fost a conține în mod cronologic ceea ce era fragmentar în firul Scripturii și de altcum costisitoare. Din cartea edată ori și cine își poate forma o idee clară despre viața Mântuitorului Isus. Volumul are 168 pagini, cu 172 capitle. Prețul 2 cor. 50 fil.

„ALMANACHUL”
societății de lectură
„PETRU MAIOR”
BUDAPESTA 1901.
O elegantă carte de 144 pag.
format 8° mare
EDIȚIE DE LUX.
Se capătă la administrația
„Activitatea” cu 4 coroane
+ porto 30 bani.

O casă de vânzare!

Subscrisul sunt aplicat a vinde din mână liberă casa mea proprie cu dreptul de cărcimă, trafică de tăbac și sare, apoi boltă (neguțătorie), la un loc ceretat, în fruntea comunei, constătătoare din 5 chilii, culină, cămară, magazin și pivniță, cu o popicărie și o grădină de 1/2 juger.

Toate sunt arangiate așa, că o familie poate trăi din venitele întreprinderilor amintite.

Casa se află în comuna Romos, cu 430 case și o populațiune de aproape 2000 suflete.

Condițiunile favorabile se pot ști la subscrisul și Redacția »Activității«.

Romos, 17 Sept. 1902.

Vasilie Băsaraba,
învățător confes.

BIBLIOGRAFIE.

»Isus Christos în cuvintele Sfintei Scripturii«. Dl Dr. Petru Barbu, profesor în Caransebeș, a publicat sub acest titlu în editură proprie, un volum, care conține momentele de frunte din

„DACIA”

instituit de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12 lângă posta regească).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5 1/2 %.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6 %.

c) depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6 %.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii sau obligații cu caventați.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță ipototecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arêndează și exarêndează realități și alte drepturi și întreprinderi de tot soiul.

Direcțiunea.

O NOUĂ PRĂVĂLIE ROMÂNĂ!

ORĂȘTIE, PIATA-MICĂ VIS-Ă-VIS DE CASA ORĂȘULUI (MAGISTRAT), Nr. 7, ÎN CASELE D-LUI NICOLAU MIHĂILĂ.

Subscrisul aduc la cunoștința On. Public din Orăștie și jur, că cu ziua de azi, Joi 11 Sept. 1902 st. n. (Tăierea capului sfântului Ioan) am deschis o

BĂCĂNIE

sub firma improcolată **IOAN ROB.**

Sunt provăzute cu următorii articlii: Caffă verde și prăjită de Triest, zahăr, surugate, spicerie de tot felul, săpun de spălat rufe și de toaletă, coloniale, petroleu, lumini de tot soiul, unt de lemn, colori pulverisate și în ulei, urezuri sortate, făină, scrobeală fumană, vinețeli și tot ce aparține ramului de băcănie. Ferărie: rafuri sortate, cercuri, cuie de toate dimensiunile și pentru toate lipsele economice. Vase de fer, negre și vinete, etc. etc.

Toate aceste le-am procurat dela firme solide, cu cari stau în legături comerciale de-a dreptul.

Având cunoștințele de lipsă teoretice și practice în acest ram, asigur On. Public binevoitor de serviciu solid și acurat, recomandându-mă cu totdeadinsul, binevoitorului sprijin, mă subsemnez cu toată stima

IOAN ROB,
COMERCIANT.

„Minerva” inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros.

Opuri
Bilete de log.
Broșuri
Circulare
Bil. de vizită
Invitări
Bilanțuri
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț Curent.
Anunțuri
Registre
Imprintate
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 14 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva”

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.